

Introduktion till Länk 2012

Medan jag skriver dessa rader repeterar 29 teaterensembler i Sverige och en i Tjeckien någon av de sex pjäser som är tryckta i denna bok. Ensemblerna deltar i Riksteaterns och Sveriges första Länk, Länk 2012.

För två år sedan satt jag på ett möte i Helsingfors med en grupp bekymrade nordiska teaterregissörer som undrade hur vi skulle se till att det fanns en intresserad och informerad teaterpublik om tjugo eller femtio år. Jag mindes då hur mitt eget teaterintresse började i Pittsburgh för 40 år sedan. Jag berättade hur jag som 16-åring blev torsk på teater då jag redan i skolan fick spela roller i djupa, meningsfulla, samtida pjäser; Edward Albee, Sam Shepard, Berthold Brecht. Idag stöter man ofta på ett problem just här. Bra samtida pjäser för unga ensembler växer inte på träd. För att få unga teaterintresserade på kroken måste man kunna erbjuda relevanta pjäser, som både är välskrivna och innehåller många bra roller. Men teatrarna idag har inte råd att beställa pjäser med 10–20 roller. Samtida dramatiker skall skriva nätta, mindre samtidspjäser för tre till fem skådespelare som syns på teatrarnas studioscener. Medan man erbjuder klassiker med gedigna rollistor på de större scenerna.

Under samtalet i Helsingfors fick jag dock upp ögonen för något intressant. Någon nämnde ett brittiskt projekt som hette Connections. Det hade hemvist på The National Theatre i London, och det gällde dramatik som specialbeställts av kända dramatiker för unga ensembler. Det lät nästan för bra för att vara sant! Efter att ha kontaktat de ansvariga för projektet i London blev jag så småningom inbjuden till ett möte på The National Theatre, och fick därmed upp ögonen

för ett projekt som var ännu mer grandios än jag anat. Connections beställer tio pjäser från Englands hetaste samtida dramatiker varje år. Pjäserna spelas av 200 ensembler i England, Scotland, Wales och Irland, först på den egna orten och därefter på regionala festivaler på tjugo orter i Storbritannien och Irland. De mest intressanta produktionerna får till slut spela på The National Theatres stora Olivier-scen i London!

Snart hittade jag också ett liknande projekt i Norge, DUS. Projektet var mindre i skala, men för den skull inte mindre imponerande. Det Norske Teatret i Oslo, hemvist för DUS, organiserar nästan 90 ensembler kring sex nyskrivna pjäser på tio festivaler runt om i Norge. Även i Italien och Portugal hade liknande projekt inletts. Undan för undan växte min övertygelse – det borde startas något liknande i Sverige!

Jag vände mig till Riksteatern för att presentera projektet för min kollega, Anders Duus, dramatiker och dramaturg på Riksteatern sedan flera år. Som dramaturg för Barn & Unga, hade han mycket riktigt tampats med frågan kring hur man hittar bra pjäser för unga ensembler. Skolor och amatörensemblar hade vänt sig till honom och frågat efter pjäser med många roller, varav de flesta helst skulle vara kvinnor. De förslag Anders hade kommit med, hade man ofta redan spelat. Återstod bara för grupperna att spela Macbeth med tjejer i mansrollerna eller att omarbete Tre systrar till Tolv systrar...

Snart hade inte bara Riksteatern bestämt sig för att initiera Länk, man hade också fått Amatörteaterns Riksförbund, Dalateatern i Falun, Scenkonstbolaget i Sundsvall, Norrbottensteatern i Luleå, Regionteater Väst i Uddevalla och Regionteatern Blekinge/Kronoberg i Växjö att medverka i projektet. Visionen - om att man genom nyskrivna specialbeställda spelbara pjäser också skulle kunna verka för möten mellan teaterlever och pedagoger från olika skolor, samarbeten mellan lokala teaterföreningar och skolor, kontakt mellan professionella teaterutövare, lärare, elever och ama-

törteaterföreningar, kompetensutveckling för teaterledare via kontakten med teatrarna, skolornas möjlighet att få spela sina produktioner på professionella teatrar på regionala festivaler – var en vision som fått alla att tända.

Det dröjde inte länge förrän fem dramatiker nappat på förslaget att skriva för Länk. Parallellt med att pjäserna växte fram, med Riksteaterns dramaturger som bollplank åt dramatikerna, arbetade konsulenter och medlemmar i teaterföreningar över hela landet med att hitta intresserade skol- och amatörteaterensembler. Den 3 maj 2011 lades till slut de fem nyskrivna pjäserna samt en nyöversatt Connections-pjäs ut på den nydesignade webbsidan. Samma kväll läste dramatikerna och Riksteaterns projektansvariga utdrag ur alla sex pjäserna på Norrbottensteatern i Luleå.

Under oktober 2011 arrangerades sedan ”regissörshelgen” på Riksteatern i Hallunda. Den kan närmast beskrivas som ett slags kollektiv kollationering och startskott för ensemblernas repetitioner av pjäserna. De ditresta regissörerna mötte ”sina” dramatiker i workshops som leddes av professionella regissörer. Tjugofem ensembler från hela landet, samt en ensemble från Brno i Tjeckien var representerade. Helgen avslutades med en gemensam workshop i teaterregi, som leddes av Olof Hanson, regissör och chef för Parkteatern vid Stockholms Stadsteater.

Om mindre än två månader kommer de sex pjäserna i denna antologi att möta sin första publik. Trettio olika produktioner, närmare 150 föreställningar, kommer att spelas över hela landet, från Kalix och Kiruna i norr ner till Kalmar och Lund i söder. Festivalerna kommer att avlösa varandra under april och maj. När till slut åtta utvalda ensembler samlas i Stockholm för att spela på Riksteaterns nationella Länkfestival, är antologin du håller i handen släppt och pjäserna förlagda på ATR:s förlag för framtida bruk av unga ensembler i hela landet. Därmed är Länks första cykel avslutad.

Riksteatern är redan igång med pjäsbeställningar för nästa Länk-omgång, Länk 2014. De nya dramatikerna kom-

mer att presenteras under våren 2012. Gå in på vår webbsida <https://skolscenen-lank.riksteatern.se> och se var äventyret leder oss härnäst.

Efter varje pjäs i denna pjässamling hittar ni också anteckningar från regissörshelgens workshops.

Stockholm den 29 januari 2012

Edward Buffalo Bromberg
Projektledare för Länk